

TEMYİZ EDEN (DAVACILAR) : 1- ...

2- ...

3- ...

4- ...

5- ...

6- ...

7- ...

8- ...

9- ...

10- ...

11- ...

12- ...

13- ...

14- ...

15- ...

16- ...

17- ...

18- ...

19- ...

20- ...

21- ...

22- ...

23- ...

24- ...

VEKİLİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVALI) : ... Genel Müdürlüğü

VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN KONUSU : ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ...gün ve E:..., K:... sayılı kararının, temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: Bursa İli, İznik İlçesi, ...Köyü, ... mevkiinde bulunan mülkiyeti Hazineye ait olan yere ilişkin olarak kalker ocağı işletmek üzere ...Nak. İnş. San. Tic. Ltd. Şti. adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca verilen... ruhsat numaralı, II-A ruhsat grublu, 15/05/2013 yürürlüğe giriş tarihli, 15/05/2023 ruhsat bitim tarihli, ... erişim numaralı,

99,89 hektar ruhsat alanlı maden işletme ruhsatının iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: ... İdare Mahkemesince verilen ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararda; Maden Kanunu'nun ilgili maddeleri uyarınca usulüne uygun olarak yapılan müracaatla birlikte işletme ruhsatı hakkının doğduğu, işletme ruhsatının iptal edilmesi nedenleri olarak Maden Kanunu'nda sayılan şartların ihlal edildiğine ilişkin dosyada herhangi bir bilgi ve belgenin bulunmadığı, Mahkemelerinin... esasına kayıtlı dava dosyasında yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporda işletme ruhsatının usul hükümlerine uygun olduğu yönündeki tespitler de gözetildiğinde, hukuken tüm şartlara haiz olarak düzenlenen dava konusu işletme ruhsatında hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi kararının özeti: İstinaf başvurusuna konu kararın hukuka ve usule uygun olduğu, ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği belirtilerek 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesinin 3. fıkrası uyarınca istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI : Davacılar tarafından, ruhsat verilen madenin bir bölümünün Değirmenkaya SİT alanı içerisinde kaldığı, yapılacak madencilik faaliyetinin koruma altına alınmış tarihi eserlere zarar vereceği, Mahkemece atıf yapılan bilirkişi raporunun çevre halkının sağlığını hiçe sayan bir rapor olduğu, Anayasa'nın 56. maddesinde herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğunun kurala bağlandığı, buna göre davaya konu maden işletme ruhsatının iptali gerektiği ve kararın hukuka aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI : Davalı idare tarafından, istemin reddi gerektiği savunulmuştur.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'İN DÜŞÜNCESİ : Temyiz isteminin kabulü ile eksik incelemeye dayalı olarak verilen temyize konu Bölge İdare Mahkemesi kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Sekizinci Dairesince, 703 sayılı KHK ile 3213 sayılı Maden Kanunu'na eklenen Geçici 33. madde ve 15/07/2018 tarih ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 766. maddesi uyarınca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı hasım mevkiiden çıkarılıp Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü hasım mevkiine alınarak işin gereği görüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY :

Bursa İli, Yenişehir İlçesi,... Mahallesi sınırlarında bulunan 99,89 hektarlık ER:... sayılı sahanın, ... Nak. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.'nin 29/03/2012 günlü başvurusuyla "II (a)

Grubu Kalker (mıcır) İşletme Projesi"ni sunarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan işletme ruhsatı ve işletme izni düzenlenmesi isteminde bulunmuştur.

Şirket adına... ruhsat numaralı, II-A ruhsat gruplu, 15/05/2013 yürürlüğe giriş tarihli, 15/05/2023 ruhsat bitim tarihli, ... erişim numaralı, 99,89 hektar ruhsat alanlı maden işletme ruhsatı düzenlendiği ve ... tarih ve ... sayılı "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı verildiği, proje kapsamında, ruhsat sahasının 10,93 hektarlık kısmında, ... tarih ve ... ruhsat numarası ile Bursa Özel İl İdaresi'nden Madencilik Faaliyetleri için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı (2.Sınıf GSM) alındığı, 08.04.2014 tarihinde 99,89 hektarlık alanın 9,99 hektarlık kısmı için II-A Grubu Kalker (Mıcır) İR:... numaralı işletme izni alındığı görülmüştür.

Bakılan davada ... ve ... Köy sakinlerince muttali olunan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca verilen... ruhsat numaralı, II-A ruhsat gruplu, 15/05/2013 yürürlüğe giriş tarihli, 15/05/2023 ruhsat bitim tarihli, ... erişim numaralı, 99,89 hektar ruhsat alanlı maden işletme ruhsatının iptali istemiyle açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

3213 sayılı Maden Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde; arama ruhsatı, belirli bir alanda maden arama faaliyetlerinde bulunulabilmesi için verilen yetki belgesi; işletme ruhsatı, işletme faaliyetlerinin yürütülebilmesi için verilen yetki belgesi; işletme izni, bir madenin işletmeye alınabilmesi için izin; olarak tanımlanmıştır.

Aynı Kanun'un "İşletme ruhsatı ve madenin işletilmesi" başlıklı 24. maddesinde (işlem tarihinde yürürlükte bulunan hali ile); "Arama ruhsat süresi sonuna kadar, tespit edilen madenin rezerv bilgilerini de içeren 17 nci maddeye göre hazırlanmış arama faaliyet raporu ile en az bir maden mühendisi tarafından hazırlanan faaliyet sonrası işletme alanının çevre ile uyumlu hale getirilmesini de içeren, işletme projesi ve talep harcının ödendiğine dair belge ile müracaatta bulunulması halinde işletme ruhsatı hakkı doğar. Ancak I (b) ve II (a) bendi Grubu madenler için işletme ruhsatı talebinde işletme ruhsat teminatı ile harcının da yatırılması zorunludur.....

Projelerdeki eksiklikler, yapılan bildirimden itibaren üç ay içinde tamamlanır. Eksikliklerini verilen sürede tamamlamayanların teminatları iki katına çıkarılır ve süre üç ay daha uzatılır. Bu süre sonunda eksikliklerini tamamlamayanların talepleri kabul edilmez ve teminatları irad kaydedilir. Uygun bulunan işletme ruhsat talepleri için, ruhsat harçları ve teminatının üç ay içerisinde tamamlanması hususu talep sahibine tebliğ edilir. Bu sürelerde eksikliklerini tamamlamayanların talepleri reddedilerek mevcut teminatı irad kaydedilir" hükmü yer almaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Vergi Usul Kanununun Uygulanacağı Haller" başlığını taşıyan 31. maddesinde, bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda; ... bilirkişi, keşif, delillerin tespiti, ... işlemlerinde Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağı, ancak, davanın ihbarı ve bilirkişi seçiminin Danıştay, mahkeme veya hakim tarafından re'sen yapılacağı kurala bağlanmış olup, anılan hükümle atıfta bulunulan 6100 sayılı Hukuk

Muhakemeleri Kanunu'nun "Bilirkişiye Başvurulmasını Gerektiren Hâller" başlığını taşıyan 266. maddesinde, Mahkemenin, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar vereceği, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı, 282. maddesinde ise hâkimin, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendireceği hükmüne yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinden; madenlerin işletme faaliyetlerinin yürütülebilmesi için verilen yetki belgesi olan işletme ruhsatı hakkı, arama ruhsat süresi sonuna kadar, tespit edilen madenin rezerv bilgilerini de içeren arama faaliyet raporu ile en az bir maden mühendisi tarafından hazırlanan faaliyet sonrası işletme alanının çevre ile uyumlu hale getirilmesini de içeren, işletme projesi ve talep harcının ödendiğine dair belge ile müracaatta bulunulması halinde doğmakla birlikte II (a) bendi Grubu madenler için işletme ruhsat teminatı ile harcının da yatırılması zorunluluğu bulunmaktadır. Belgelerin tamamlanmış olması halinde idarenin projeyi uygun bulması ve eğer eksiklikler mevcut ise tamamlamak suretiyle onaylaması da mümkündür.

İdare Mahkemesince Bursa Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından ... Nak. İnş. San. Tic. Ltd. Şti. firmasına verilen ... tarih ve ... nolu "ÇED Gerekli Değildir" kararının iptali istemiyle açılan ... İdare Mahkemesi'nin ... Esas sayılı dosyasında, 27.04.2018 tarihinde mahallinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu bilirkişi heyeti tarafından düzenlenen 07.06.2017 tarihli bilirkişi raporun kararına esas alınmış ve işletme ruhsatının usul hükümlerine uygun olduğu yönündeki tespitler de gözetilerek, hukuken tüm şartlara haiz olarak düzenlenen dava konusu işletme ruhsatında hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, ... isimli vatandaş tarafından söz konusu madenin işletme ruhsatının iptali istemiyle açılan davada, ... İdare Mahkemesi'nin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararı ile dava konusu ruhsatın iptal edildiği anılan kararın, Dairemizin E:2016/3726 ve K:2017/3817 sayılı kararıyla onandığı, ancak davacının bu aşamada davasından feragat etmesi nedeniyle Dairemizin 05.10.2017 gün ve E:2017/5902, K:2017/6919 sayılı kararı ile dosyanın bozulduğu, ... İdare Mahkemesi'nin... gün ve E:..., K:... sayılı kararı ile bozma kararına uyularak feragat nedeniyle karar verilmesine yer olmadığı kararı verildiği, anılan mahkeme öncesinde söz konusu dosyada da bilirkişi incelemesi yaptırıldığı, bilirkişilerce incelemede; "Dava konusu olan ve kalker (kireçtaşı: CaCO3) üretimi yapılmak istenilen faaliyet alanında yapılan incelemelerde madencilik faaliyetleri esnasında; delme-patlatma; ocak çalışması (sökme, yükleme, kırma-eleme ünitesine nakliye ve boşaltma), kırma-eleme ünitesi faaliyetleri (kırma ve bantlardan boşaltma), depolama faaliyetleri (yükleme, taşıma, boşaltma ve depolama) ve nakliye faaliyetleri (yükleme ve taşıma) esnasında toz oluşumunun meydana geleceğinin tespitinin

yapıldığı, üretilcek olan malzeme kalker (kireçtaşı: CaCO₃) olacağından, oluşacak olan tozun niteliğinin kalker tozu olacağı, kazı, taşıma ve yükleme araçlarının egzoz gazları ve patlatmalar sırasında çok kısa süreli ortaya çıkacak olan patlayıcı maddelerden kaynaklanacak gazların ortaya çıkacağı, bütün bunların yanı sıra, makine ve ekipmanların çalışması sonucunda gürültü, üretim ve gevşetme amaçlı patlatma faaliyetleri esnasında da; hava şoku ve gürültü, titreşim, taş fırlaması, toz vb. gibi çevresel etkiler meydana geleceği, işletme projesinde patlatma işleminin çevresel etkileri olan; titreşim, gürültü (hava şoku), taş fırlaması ve toz oluşumuyla ilgili olarak çok önemli olmasına rağmen hiçbir titreşim hesabı yapılmadığı, bunun da dava konusu alan ile ilgili önemli bir eksik olduğu, işletme yakınında bulunan yol ve su kuyusunda titreşim etkisinin oldukça yüksek olacağı, bütün bunların yanı sıra Değirmendere su kaynakları ve kaya kabartması şeklindeki kültür varlıklarının da patlatma faaliyetlerinden etkileneceği, faaliyet alanında kurulu ekipmanlar ve üretim bantlarının üzerlerinin kapatılmış olduğu ve içeride de toz emisyonunu kontrol edecek şekilde spreyleme tertibatlarının kurulu ve çalışır vaziyette olduklarının tespit edildiği, kurulu düzenin ilgili yönetmeliklerde tarif edilmiş olan kriterleri karşıladığı, ayrıca, güzergahları ve yolları ıslatmak üzere hazır yol sulama aracının halihazırda mevcut olduğu, ancak, işletme izin alanını çevreleyecek ve sahadaki nakliye, yükleme, boşaltma gibi faaliyetlerden kalkabilecek toz emisyonlarının çevreye yayılmasını engelleyecek şekilde su spreyleme sisteminin kurulu olmadığının tespit edildiği, faaliyet alanında ilgili yönetmeliklerce tanımlanmış uygun atık depolama alanlarının oluşturulmadığının tespit edildiği, atık yağ, ambalaj atıkları, ömrünü tamamlamış lastikler, evsel nitelikli katı atıklar gibi atıklar için özel olarak oluşturulmuş uygun depolama alanlarının oluşturulmadığı ve sözü edilen atıkların açık arazide variller veya tanklar içerisinde ve güvenlik önlemleri alınmamış bir biçimde tutulduğu, maden ocağının su havzasında bulunduğu, patlatma faaliyetlerinin yeraltı su kaynaklarını olumsuz yönde etkileyeceği, yüzeysel su kaynaklarına önemli olumsuz etkilerinin olmayacağı, çevresinde tarımsal faaliyetlerin yapıldığı, faaliyetlerin hem tarla hem de bahçe bitkileri yetiştirilmesi yönünde olduğu, işletme alanı dışındaki yol güzergâhlarının asfalt ve tesis ünitelerinin sulamalı ve kapalı devre olması nedeniyle yalnızca işletmeye komşu tarlaların ve bahçelerin sınırlı kısımlarının tozdan etkilenebileceği, taş ocağı işletmesinin ruhsat alanı içinde bulunan Değirmenkaya SİT alanının zaten işletmenin ilgili yasalara göre hiçbir tasarrufu bulunamayacağı, bu yüzden İşletmenin Ruhsat alanı içinde yer alan Değirmenkaya ve koruma alanının bu ruhsattan çıkarılması ve/veya iptal edilmesi gerektiği, Değirmenkaya SİT alanının çok yakınında yer alan ve işletme izin alanındaki (Kireçtepe) her türlü faaliyetin, korunması gerekli olan ve ilgili yasalarla da koruma altına alınan Değirmenkaya SİT alanındaki ve batısındaki Taş Köprü gibi tarihi eserlere zarar vereceği, bunun dışında İşletme ruhsatıyla işletilen Kireçtepe'nin doğu ve güney kayalık yamaçlarının da ilgili Kurul ve Müze uzmanlarının katılımıyla çok ayrıntılı bir şekilde incelenmesi gerektiği, çünkü bu alanların tıpkı Değirmenkaya kayaç formasyonları gibi Geç Roma-Erken Bizans dönemleri sanatçıların kullanabilecekleri uygun kaya cephelerine sahip olduğu ve aynı adak stellerinin bu alanlara yapılmış olmalarının oldukça muhtemel

olduğu, uyuşmazlığa konu olan kalker ocağı maden işletme ruhsatının yürürlükte olan Maden Mevzuatına, Çevre Mevzuatına ve ilgili diğer mevzuat ile bilim ve fenne uygun olarak düzenlenmediği; İş Sağlığı ve Güvenliği açısından gerekli teknik emniyet önlemlerinin alınmadan üretim yapıldığı, üretim ve gevşetme amaçlı yapılan patlatmalarda gerekli özenin gösterilmediği ve dolayısıyla yakın çevrede bulunan tarım alanları, bahçelere ve yola taş fırlamalarının olduğu" tespit ve görüşlerine yer verildikten sonra, sonuç olarak, "faaliyetin çevreye yapabileceği etkilerin yeterince incelenmediği, dava konusu maden ocağında üretim ve gevşetme amaçlı patlatma işlemleri sırasında ortaya çıkan titreşimin ve toz emisyonlarının çevreye, su kaynaklarına, flora-faunaya, SİT ve koruma alanlarına yapabileceği etkilerin daha kapsamlı ve detaylı değerlendirildiği bir çalışma (ÇED, akademik, v.b.) sürecine ihtiyaç bulunduğu, ayrıca, İş Sağlığı ve Güvenliği hususlarında özellikle teknik anlamda ilgili mevzuata uygun şekilde faaliyet göstermeleri gerektiği" tespitlerine yer verildiği görülmüştür.

Davacılar tarafından ruhsat verilen madenin bir bölümünün Değirmenkaya SİT alanı içerisinde kaldığı, yapılacak madencilik faaliyetinin koruma altına alınmış tarihi eserlere zarar vereceği iddia edilmekte olup, uyuşmazlığın esasının, işletme projesi ve eklerinin maden işletilmesine uygun olup olmadığı hususuna ilişkin olduğu ve de işletme projesine konu maden sahasına ilişkin farklı bilirkişi incelemeleri bulunması nedeniyle, çelişkilerin giderilmesi için keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılmaksızın, eksik inceleme neticesinde verilen İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

Dava konusu işlemlerin iptali istemi ile açılan davanın sonucunda verilen karar, adına işlem tesis edilen maden işletme ruhsatı sahibi... Nak. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.'in menfaatini etkileyecek nitelikte olup davanın ihbarı için geçerli koşulların olduğu anlaşıldığından Mahkemece yeniden karar verilirken davanın res'en ... Nak. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.'e ihbar edilmesi gerekmektedir.

Bu itibarla, davanın reddine ilişkin ...İdare Mahkemesince verilen ... gün ve E:..., K:... sayılı karara yönelik istinaf isteminin reddine dair temyize konu Bölge Mahkemesi kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. 2577 sayılı Kanun'un 49. maddesine uygun bulunan temyiz isteminin kabulüne,
2. ... Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin ... gün ve E:..., K:... sayılı kararının **BOZULMASINA**,
3. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın yukarıda belirtilen...Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesine gönderilmesine,
4. Kesin olarak 07/02/2023 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

